HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מי איכא נשתרש אלא לאחר יאוש ואי ס"ד יאוש קני אמאי משלם תשלומי ארבעה וחמשה שלו הוא טובח שלו הוא מוכר אמרי כדאמר רבא מפני ששנה בחטא הכא נמי מפני ששנה בחטא ת"ש [1]וטבחו או מכרו (א)מה טביחה שאינה חוזרת אף מכירה שאינה חוזרת אימת אילימא לפני יאוש אמאי אינה חוזרת אלא לאחר יאוש ואי ס"ד קנייה אמאי משלם ד' וה' שלו הוא טובח שלו הוא מוכר כדאמר רב נחמן [א]פרט לשהקנה לשלשים יום הכא נמי פרט לשהקנה לשלשים יום מיתיבי גנב ובא אחר וגנבו הראשון משלם תשלומי כפל והשני אינו משלם אלא קרן בלבד גנב ומכר ובא אחר וגנבו הראשון משלם תשלומי ארבעה וחמשה והשני משלם תשלומי כפל גנב וטבח ובא אחר וגנבו הראשון משלם תשלומי ד' וה' והשני אינו משלם תשלומי כפל אלא קרן בלבד קתני מיהא מציעתא [ב]גנב ומכר ובא אחר וגנבו הראשון משלם תשלומי ד' וה' והשני משלם תשלומי כפל אימת אילימא לפני יאוש שני אמאי משלם תשלומי כפל שינוי רשות בלא יאוש מי איכא למ"ד דקני אלא פשיטא [ג]לאחר יאוש ואי ס"ד יאוש קונה אמאי משלם תשלומי ד' וה' דידיה הוא דזבין ותו דקתני רישא גנב ובא אחר וגנבו ראשון משלם תשלומי כפל והשני אין משלם אלא קרן מכדי לאחר יאוש קיימינן ואי ס"ד יאוש קונה שני אמאי אינו משלם אלא קרן אלא לאו [ד]ש"מ יאוש לא קני וקשיא לרב אמר רבא ותסברא הא מתרצתא היא אלא דקתני סיפא גנב וטבח ובא אחר וגנבו ראשון משלם תשלומי ארבעה וחמשה ושני אינו משלם אלא קרן ומי איכא למ"ד שינוי מעשה לא קני אלא לעולם כולה לפני יאוש ואיפוך סיפא למציעתא ומציעתא לסיפא ואימא הכי [ה]גנב ומכר ובא אחר וגנבו הראשון משלם תשלומי ארבעה וחמשה והשני אינו משלם אלא קרן [ו]דשינוי רשות בלא יאוש לא קני [ז]גנב וטבח ובא אחר וגנבו הראשון משלם תשלומי ארבעה וחמשה והשני משלם תשלומי כפל דקנייה בשינוי מעשה רב פפא אמר לעולם לא תיפוך סיפא (ב)ב"ש היא דאמרי שינוי (א) במקומה עומד אי הכי קשיא רישא ומציעתא לרב א"ר זביד לעולם כולה לפני יאוש והב"ע שנתייאשו הבעלים בלוקח ולא נתייאשו בגנב [א] דה"ל יאוש (ג)(ושינוי רשות) ולא תימא משום דבעינן יאוש ושינוי רשות אלא אפילו ביאוש לחודיה נמי קני גבי גנב אלא דלא משכחת דמשלמי תרוייהו גנב ראשון וגנב שני אלא בהכי: איתמר המוכר לפני יאוש רב נחמן אמר [ח]חייב רב ששת אמר פטור רב נחמן אמר חייב ומכרו אמר רחמנא והא זבין לא שנא לפני יאוש לא שנא לאחר יאוש רב ששת אמר פטור חיוביה לאחר יאוש הוא דאהנו מעשיו אבל לפני יאוש דלא אהנו מעשיו לא מיחייב דומיא דטביחה בעינן דאהנו מעשיו א"ר ששת מנא אמינא לה דתניא א"ר עקיבא מפני מה אמרה תורה טבח ומכר משלם ד' וה' מפני שנשתרש בחטא אימת אילימא לפני יאוש מי איכא נשתרש אלא לאו לאחר יאוש הוא אמר רבא מפני ששנה בחטא ת"ש וטבחו ומכרו מה טביחה שאינה חוזרת אף מכירה שאינה חוזרת אימת אילימא לפני יאוש אמאי אינה חוזרת אלא לאחר יאוש וש"מ חיובא לאחר יאוש הוא תרגמה רב נחמן פרט לשהקנה לו לשלשים יום ואף ר' אלעזר סבר חיוביה לאחר יאוש הוא דאמר ר' אלעזר

תדע

מי איכא נשתרש. הא לא אהנו מעשיו דשינוי רשות שמינהו מרשותו לרשות לוקח בלא יאוש ליכא למ"ד דקני: **לאחר יאוש.** דאהנו מעשיו דהשתא קני לוקח בתרתי יאוש ושינוי רשות: **ואי ס"ד יאוש.** גרידא קניה גנב אמאי משלם ארבעה וחמשה הא דמי בעלמא הוא דאית להו לבעלים גביה ושלו טבח ומכר: **כדאמר רבא.** לקמן בשמעתין: **ששנה בחטא.** ולעולם לפני יאוש ואע"פ דלא אהנו מעשיו מחייב: **שאינה חוזרת.** קס"ד דה"ק דלא מחייב אלא היכא דמכירתו מכירה גמורה וקנייה לוקח: **אמאי אינה חוזרת.** שינוי רשות בלא יאוש מי קני: **לאחר יאוש.** דכי מטא ביד לוקח איכא תרתי יאוש ושינוי רשות וקנייה: **ואי ס"ד קנייה.** גנב ביאוש גרידא אמאי משלם כו': **כדאמר רב נחמן.** לקמן בשמעתין: **פרט לשהקנה לו לשלשים יום.** כלומר לעולם לפני יאוש והאי אינה חוזרת דקתני לא למעוטי היכא דלא אהנו מעשיו דלאע"ג דלא אהנו חייביה רחמנא הואיל ושנה בחטא אלא למעוטי היכא דלא מכר גנב ללוקח אלא לעשות בה מלאכה שלשים יום דהוא כשכירות בעלמא: **ושני אינו משלם אלא קרן.** לגנב ראשון דכתיב(ד) וגונב מבית האיש: **גנב ומכר.** קנייה לוקח בשינוי רשות הלכך (ה)(ראשון משלם ד' וה') שני משלם כפל ללוקח: **ושני אינו משלם אלא קרן.** ולקמן פריך אמאי לא משלם כפל הא קנייה גנב ראשון בשינוי מעשה: **אימת.** מכרה אילימא לפני יאוש השני אמאי משלם כפל: **אלא פשיטא לאחר יאוש.** דאיכא תרתי ביד לוקח: **ואי ס"ד כו'.** ואי קשיא הא יכול לתרוצה כגון שנתייאשו בעלים לאחר מכירת גנב דקונה לוקח וביד גנב לא היה יאוש לקנותה. ה"נ משני ליה לקמן: **מכדי לאחר יאוש קיימינן.** דע"כ הכי מוקמת לה משום מציעתא: **אלא כולה לפני יאוש.** ומש"ה רישא שני פטור מכפל: **ואיפוך סיפא למציעתא כו'.** ותני במציעתא שני אין משלם אלא קרן דלא קנייה לוקח בשינוי רשות בלא יאוש: **א"ה.** דלאחר יאוש מוקמת לה קשיא רישא ומציעתא לרב: **א"ר זביד כולה לפני יאוש.** ואפוכי נמי לא תפכה וסיפא כדאוקימנא כב"ש ומציעתא דקתני שני משלם כפל כגון שנתייאשו הבעלים לאחר מכירה ולא נתייאשו ביד גנב ולהכי ראשון משלם ד' וה' דלא הוי יאוש גבי' דליקנייה ורישא נמי לפיכך שני פטור מכפל: **ולא תימא.** הא דנקט מתני' חיובא דשני גבי לוקח ולא נקט לה לחיוב דשני גבי ראשון ותוקמה נמי בלאחר יאוש כדמשני בלוקח משום דבעי יאוש ושינוי רשות אלא ביאוש לחודיה נמי קני כרב ואם גנבה מראשון לאחר יאוש משלם לו כפל: **אלא.** להכי נקט תנא לכוליה מלתא בדליכא יאוש גבי גנב משום דלא משכחת לה דמשלמי תרוייהו האי תשלומי ד' וה' והאי כפל: **אלא בהכי.** דאי הוי יאוש ביד גנב לא מיחייב קמא במכירתו ד' וה' וכיון דמציעתא לא סגי (ב) לה אלא לפני יאוש תנא נמי לרישא בלפני יאוש ופטרו מכפל: **חיובא לאחר יאוש הוא דאהנו מעשיו.** משקנאו לוקח. ותלתא אמוראי נינהו רב סבר יאוש קני הלכך לא מיחייב אלא בלפני יאוש דאי לאחר יאוש שלו הוא טובח ומוכר ורב נחמן ורב ששת סברי יאוש גרידא לא קני ומשום הכי לאחר יאוש מיחייב ומיהו בהא פליגי דרב נחמן לא בעי אהנו מעשיו הלכך אפילו לפני יאוש גרידא נמי חייב ורב ששת בעי מכירה גמורה: **נשתרש.** עשה שרשין. משמע דאהנו מעשיו:

אי הכי קשה מציעתא לרב. דאין להופכו כיון דברייתא לא מוכחא מידי שצריך לתרצה ולהפכה:

(ו)**מה טביחה דאהנו מעשיו.** משמע דסבר ר"א דשינוי קונה דאהנו מעשיו משמע לאפוקי מרשות בעלים דומיא דאהנו מעשיו דמכירה וקשה לפי' רשב"ס דמפרש בפ"ק (ד' יא.) אהא דאמר עולא א"ר אלעזר שמין לגנב ולגזלן דהיינו לענין פחת נבילה דהוי דנגזל משום דלא קני לה גזלן בשינוי וי"ל דדוקא בשינוי שאין הגזלן עושה בידים לא קני כגון שמתה הבהמה אבל שינוי שעושה הגזלן בידים כגון טביחה מודה ר"א דקני א"נ אהנו מעשיו דטביחה היינו שמחסרה מן הבעלים ולאו דקני ליה ולא הוי כאהנו מעשיו דמכירה(ז):

מה

תדע

מסורת הש"ס

(א) [מכילתא משפטים פ' יב], (ב) [לעיל סה:], (ג) מהרנ"ש מ"ז, (ד) [שמות כב], (ה) ס"א ל"ג, (ו) [שייך לע"ב], (ז) [וע' תוס' ב"מ נו: ד"ה זיל שלים],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' שינוי במקומו עומד כצ"ל: (ב) רש"י ד"ה אלא כו' לא סגי דלאו לפני יאוש כצ"ל:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' (דהוי ליה יאוש ושינוי רשות) תא"מ:

◆

מוסף רש"י

שינוי במקומו עומד. אע"ג דאישתני לא נפיק מרשות בעלים (לעיל סה:).

◆

רבינו חננאל

ופרקינן, לא תימא שנשתרש בחטא אלא אימא ששנה בחטא גם טבח ומכר ולעולם לפני יאוש. **תא שמע וטבחו או מכרו כול'.** ופרקינן, כרב נחמן כדבענן למימר קמאן דאמ' פרט לשהקנה לו לשלשים יום. ופיר' לא באתה הבריתא ללמדך אלא אם ימכרהו לו שלשים יום ואחר שלשים יום יחזירהו לו, כגון זו המכירה אינו משלם ד' וה'. ואותבינן תוב, גנב ובא אחר וגנבו, ראשון משלם כפל ושני משלם קרן, כדתנן אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל. גנב וטבח ובא אחר וגנבו, ראשון משלם ד' וה' שני אינו משלם אלא קרן. קתאני מיהת גנב ומכר ובא אחר וגנבו ראשון משלם ד' וה', שני אינו משלם אלא כפל. אימת, אילימא לפני יאוש, שני אמאי משלם כפל, כיון שהוא לפני יאוש מכירתו אינה נחשבת מכירה אלא לשלם ד' וה' בלבד, אבל הלוקח לא קנה דלא אשכחנן מאן דאמ' שינוי בלא יאוש בעלים קנה. וכיון דלא קנה הלוקח הגנב השני כאלו מן הגנב הראשון גנב, ותנן אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל. אלא לאחר יאוש, ואו איתה לדרב, ראשון אמאי משלם ד' וה', קנאו ודידיה הוא דזבין. **ואסיקנה,** קשיא לרב. ופריק רב ואמ' הא מתניתא משבשתא היא וכולה לפני יאוש, ותריץ לה אפיך מציעתא לסיפה וסיפא למציעתא, ואימא הכי גנב ומכר ובא אחר וגנבו, ראשון משלם ד' וה'. וסיפא למציעתא, שני כיון שהוא לפני יאוש ולא קנה הלוקה כאילו גונב מאחר הגנב הוא. גנב וטבח ובא אחר וגנבו,

רבינו חננאל (המשך)

ראשון משלם ד' וה' שגנב וטבח וקנאו בשינוי מעשה, שני משלם כפל דהא קנייה גנב ראשון בשינוי מעשה. ופריק רב פפא ונדחו דבריו. ופריק רב זביד, לעולם לא תפיך, ומציעתא דקשיא לן הכי פירושה, לעולם גנב ומכר לפני יאוש ונתיאשו הבעלים כי ליקוח, וכיון שנתיאשו הבעלים קנה לוקח. הילכך, גנב ראשון משלם ד' וה' שגנב ומכר, גנב שני משלם כפל דבעידנא דגנבה מבי לוקח קנויה היית ללוקח ולא משכחת לה דמשלמי גנב ראשון וגנב שני לפני יאוש אליבא דרב אלא בהכי. איתמר המוכר לפני יאוש רב נחמן אמ' חייב ד' וה' רב ששת אמ' פטור, לאחר יאוש חייב. אמ' רב ששת מנא אמינא לה דתניא אמר ר' עקיבא מפני מה אמרה תורה טבח ומכר משלם ד' וה' מפני שנשתרש בחטא, פיר' שנהנה כאשר פירשנוהו למעלה. ולא משכחת לה דאהנו מעשיו אלא לאחר ייאוש, שמע מינה חיוביה אחר יאוש. ופריק רבה לא תימא נשתרש מלשון הנאה אלא אימא מפני ששנה [בחטא ... תא] שמע וטבחו או מכרו מה טביחה שאינה חוזרת [אף מכירה שאינה חוזרת ב]עין ולא תמצא אלא לאחר יאוש. ופריק רב נחמן שמכרה הגנב ... שלשים יום תחזור הפרה לגנב, כי האי גונא מעטה קרא למכירה אבל לפני יאוש חייב כלאחר ייאוש. וקימא לן כרב נחמן, דדינא הוא, ורב נחמן ורב ששת הילכתא כרב נחמן בדיני, ולא עוד אלא דהא ר' יוחנן כותיה קאי דאמ'

עין משפט נר מצוה

מג א מיי' פ"ב מהל' גניבה הל' יא טוח"מ סי' שנ:

מד ב ג מיי' שם פ"א הל' יח טוח"מ שם:

מה ד מיי' שם הל' יז טוח"מ שם:

מו ה מיי' שם הל' יח טוח"מ שם:

מז ו מיי' שם ופ"ה שם הלכה ג ועיין בהשגות ובמ"מ ופ"ב מהלכות גזילה הלכה א טוש"ע ח"מ סימן שנג סעי' ג וסי' שסא סעי' ד וסי' שסב סעי' ג' טוח"מ סי' שנ:

מח ז מיי' פ"א מהל' גניבה הלכה יח טוח"מ סי' שנ:

מט ח מיי' פ"א מהל' גניבה הל' יז טוח"מ שם:

◆

תורה אור השלם

1. כִּי יִגְנֹב אִישׁ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ חֲמִשָּׁה בָקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה: שמות כא לז